

ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ՏԱՎՈՒՇԻ ՄԱՐԶՊԵՏԱՐԱՆ ԴԻՄԵԼՈՒ ԵՎ ՊԱՇՏՈՆԱՏԱՐ ԱՆՁԱՆՑ ԿՈՂՄԻՑ
ԿԱՅԱՑՎԱԾ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ, ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ /ԱՆԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆԸ/
ՎԻՃԱՐԿԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Համաձայն "[Վարչարարության հիմունքների վարչական վարույթի մասին](#)" ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ օրենք) 3-րդ հոդվածի՝ ՀՀ Տավուշի մարզպետարանը (այսուհետ՝ Մարզպետարան) հանդիսանում է վարչական մարմին եւ իր իրավասությունների սահմաններում իրականացնում է վարչարարություն: Մարզպետարան վարչարարությունն իրականացնում է ՀՀ Նախագահի 1997 թվականի մայիսի 6-ի N ՆՀ-728 հրամանագրի և ՀՀ կառավարության 2002 թվականի սեպտեմբերի 19-ի N 1796-Ն որոշմամբ իրեն վերապահված լիազորությունների շրջանակներում: Ուստի Մարզպետարան դիմելիս նախեւառաջ անհրաժեշտ է համոզվել, որ հարցվող խնդիրը գտնվում է Մարզպետարանի լիազորությունների շրջանակներում:

Վարչական վարույթում վարույթի մասնակիցները կարող են մասնակցել ինքնուրույն, իրենց ներկայացուցիչների (լիազորված անձանց կամ օրինական ներկայացուցիչների) միջոցով կամ նրանց հետ միասին: Լիազորված անձինք կամ օրինական ներկայացուցիչները վարչական մարմնի պահանջով պարտավոր են ներկայացնել լիազորագիր կամ օրինական ներկայացուցիչ լինելը հաստատող փաստաթուղթ: Լիազորագրի համար նոտարական վավերացում չի պահանջվում:

Վարչական վարույթն իրականացվում է, եւ վարչական ակտն ընդունվում է հայերենով: Վարույթի մասնակիցները իրենց փաստաթղթերը կարող են ներկայացնել այլ լեզվով, այս դեպքում վարչական մարմինը կարող է պահանջել ներկայացնել փաստաթղթերի թարգմանությունները հայերենով: Վարույթի ընթացքում թույլատրվում է օտար լեզուների օգտագործումը, սակայն այդ անձինք պարտավոր են իրենց ներկայացրած թարգմանչի միջոցով ապահովել հայերեն թարգմանություն, եթե վարչական մարմինն այդպիսի թարգմանություն ապահովելու հնարավորություն չունի:

Վարչական վարույթ հարուցելու պահից վարչական մարմինը կազմում է առանձին գործ, բացառությամբ բանավոր եւ այլ ձևերի վարչական ակտեր ընդունելու դեպքերի:

Վարչական վարույթը հարուցելու հիմքերն են

-անձի դիմումը, բողոքը

-վարչական մարմնի նախաձեռնությունը (վարչական ակտ ընդունելու օրենքի պահանջը կամ օրենքով վերապահված հայեցողական լիազորությունը):

Դիմումին ներկայացվող պահանջները

-Ներկայացվում է գրավոր եւ պետք է պարունակի

դիմողի անունը, ազգանունը, իրավաբանական անձի դեպքում՝ նրա լրիվ անվանումը,

դիմողի հասցեն (իրավաբանական անձի գտնվելու վայրը),

վարչական մարմնի անվանումը, որին ներկայացվում է դիմումը,

ներկայացվող պահանջը (դիմումի առարկա),

կցվող փաստաթղթերի ցանկը,

դիմումը կազմելու տարին, ամիսը, ամսաթիվը,

դիմողի ստորագրությունը, իսկ իրավաբանական անձի դեպքում՝ նրա իրավասու պաշտոնատար անձի ստորագրությունը

-եթե վարչական ակտը կայացնելու համար օրենքով նախատեսվում է նաեւ պետական կամ տեղական տուրք, ապա ներկայացվում է դրա վճարումը հավաստող փաստաթուղթ

-եթե դիմումը ներկայացվում է ներկայացուցչի միջոցով, ապա պետք է ներկայացվի նաեւ լիազորագիրը

-եթե դիմումը ներկայացվել է ոչ իրավասու վարչական մարմին, ապա Մարզպետարանը եռօրյա ժամկետում դա վերահասցեագրում է իրավասու վարչական մարմին՝ ծանուցելով դիմողին

-եթե դիմումով առաջադրված պահանջը չի մտնում որեւէ այլ վարչական մարմնի իրավասության մեջ, ապա Մարզպետարանը դիմումը եւ կից փաստաթղթերը, դրանք ստանալուց հետո՝ եռօրյա ժամկետում վերադարձնում է դիմողին՝ նշելով պատճառների մասին:

Դիմումի հիման վրա հարուցված վարչական վարույթի մասին Մարզպետարանը եռօրյա ժամկետում ծանուցում է վարույթի մասնակիցներին՝ վարչական վարույթի հարուցման մասին:

Վարչական վարույթը պետք է իրականացվի առանց բարդացնելու՝ հնարավորինս սեղմ ժամկետում:

Վարույթի մասնակիցները իրավունք ունեն ծանոթանալու վարչական վարույթի նյութերին, ինչպես նաև կատարել պատճեններ, լուսապատճեններ, քաղվածքներ: Այդ իրավունքը վարույթի մասնակիցներին տրամադրվում է վարչական մարմին համապատասխան դիմում ներկայացնելու օրվանից՝ երեք օրվա ընթացքում:

Ապացուցման պարտականությունը

Ապացուցման պարտականությունը կրում է

-անձը՝ նրա համար բարենպաստ փաստական հանգամանքների առկայության դեպքում, բացառությամբ այն հանգամանքների, որի տվյալներին անձը կարող է իրազեկ դառնալ բացառապես տվյալ վարչական մարմնի միջոցով: Այս դեպքում ապացուցման պարտականությունը դրվում է վարչական մարմնի վրա

-վարչական մարմինը՝ անձի համար ոչ բարենպաստ փաստական հանգամանքների առկայության դեպքում, բացառությամբ այն հանգամանքների, որի տվյալներին վարչական մարմինը կարող է իրազեկ դառնալ բացառապես տվյալ անձի միջոցով: Այս դեպքում ապացուցման պարտականությունը դրվում է անձի վրա:

Վարչական վարույթի ժամկետները

Վարչական վարույթի առավելագույն ժամկետը՝ 30 օր է: Վարչական վարույթի ժամկետը կարող է օրենքի 47-րդ հոդվածով սահմանված կարգով երկարաձգվել:

Վարչական վարույթը կասեցնելը

Վարչական մարմինը պարտավոր է կասեցնել վարչական վարույթը.

- անհնարին է տվյալ վարույթի արդյունքում ակնկալվող վարչական ակտի ընդունումը մինչև սահմանադրական, վարչական, քաղաքացիական կամ քրեական դատավարության կարգով քննվող գործով որոշում (դատական ակտ) կայացնելը

- վարույթին չի ներկայացել վարչական ակտի հասցեատերը, իսկ օրենքը բացառում է առանց նրա ներկայության համապատասխան վարչական ակտ ընդունելը

- վարչական ակտի ընդունումը հնարավոր է միայն այդ ակտի հասցեատիրոջն ի հայտ բերելու դեպքում:

Վարչական մարմինը կարող է կասեցնել վարչական վարույթը.

- վարչական ակտի հասցեատերը բացակայում է, եւ վարչական մարմինը, նախքան վարչական ակտ ընդունելը, անհրաժեշտ է համարում նրա ներկայությունը՝ վարույթին առնչվող որոշ կարեւոր հանգամանքներ նրանից պարզելու համար.

- ընդունվելիք վարչական ակտի հասցեատեր իրավաբանական անձը վերակազմակերպվում է:

Վարչական վարույթը կարող է կասեցվել նաեւ օրենքով նախատեսված այլ դեպքերում:

Վարչական վարույթը կարճելը

Դիմումով հարուցված վարույթը կարճվում է.

- դիմումը ներկայացվել է առանց ստորագրության, եւ վարչական մարմինը, միջոցներ ձեռնարկելով դիմողին բացահայտելու ուղղությամբ, չի կարողացել պարզել, թե ով է հայցում համապատասխան վարչական ակտի ընդունումը

- դիմողը գրավոր ձեւով հրաժարվում է իր դիմումից

- գոյություն ունի միեւնույն անձի, միեւնույն առարկայի վերաբերյալ եւ միեւնույն հիմքերով ուժի մեջ մտած վարչական կամ դատական ակտ.

- դատարանի վարույթում գտնվում է միեւնույն անձանց միջեւ, միեւնույն առարկայի վերաբերյալ եւ միեւնույն հիմքերով գործ.

- փոխվել է դիմողի կարգավիճակը, որն օրենքի ուժով բացառում է դիմումով հայցվող վարչական ակտի ընդունումը.

- կասեցման որոշում ընդունելուց հետո անցել 60 օր եւ այդ ընթացքում չի վերացել վարչական վարույթի կասեցման հիմք հանդիսացած հանգամանքը.

- դիմումն անթույլատրելի է.

-բողոք է ներկայացվել վերադատության կարգով կամ հայց է ներկայացվել դատարան: Վարչական մարմնի նախաձեռնությամբ հարուցված վարույթը կարող է կարճվել.

- անձը, ում հասցեագրված է լինելու վարչական ակտը, վերացրել է օրենքի կամ իրավական այլ ակտի պահանջների խախտումները կամ պատշաճ միջոցներ է ձեռնարկել խախտումները կանխելու ուղղությամբ, եւ նման դեպքերում օրենքն այդ խախտումների վերաբերյալ չի պահանջում վարչական ակտի ընդունում

- օրենքի կամ իրավական այլ ակտի պահանջների խախտումների կամ դրանց կանխման հետ չկապված հարցով իրավիճակի փոփոխման կամ օրենքով նախատեսված այլ հիմքով վերացել է վարչական ակտի ընդունման անհրաժեշտությունը:

Վարչական ակտի ձևերը

Վարչական ակտը, որպես կանոն, ընդունվում է գրավոր, իսկ օրենքով նախատեսված դեպքերում վարչական ակտը կարող է ընդունվել նաև բանավոր : Բանավոր վարչական ակտը հասցեատիրոջ պահանջով ենթակա է հետագա գրավոր ձևակերպման:

Վարչական ակտը կարող է ընդունվել նաև լուսային, ձայնային, պատկերային, ազդանշանների, նշանների կամ օրենքով նախատեսված այլ ձևով:

Վարչական ակտի մասին իրազեկելը

Գրավոր վարչական ակտը, ընդունումից հետո՝ եռօրյա ժամկետում, պետք է հանձնվի վարույթի մասնակիցներին՝ Օրենքի 59-րդ հոդվածով սահմանված կարգով:

Բանավոր վարչական ակտը հրապարակվում է բանավոր ձևով՝ դրա հասցեատիրոջը հայտարարելու միջոցով:

Վարչական ակտի ուժի մեջ մտնելը

Գրավոր վարչական ակտը ուժի մեջ է մտնում՝ այդ ակտի մասին սահմանված կարգով իրազեկելուն հաջորդող օրվանից, եթե օրենքով կամ այդ ակտով այլ բան նախատեսված չէ:

Եթե վարչական ակտը պարունակում է այնպիսի դրույթներ, որոնք ակտի որևէ մասով ուժի մեջ մտնելը կապում են որոշակի պայմանների կամ հանգամանքների առաջացման հետ, ապա վարչական ակտն այդ մասով ուժի մեջ է մտնում համապատասխան պայմանի կամ հանգամանքի առաջացման պահից (պայմանով ակտ):

Բանավոր եւ այլ ձևի վարչական ակտերն ուժի մեջ են մտնում այդ ակտերը հրապարակելու պահից:

Վարչական ակտի վերանայումը վերադասության կարգով

Վարչական ակտի վերաբերյալ բողոքի բացակայության դեպքում այդպիսի ակտ

ընդունած վարչական մարմնի վերադաս վարչական մարմինը, վերահսկողության կարգով եւ իր նախաձեռնությամբ իրավունք ունի վերանայել վարչական մարմնի ընդունած վարչական ակտը:

Վարչական ակտի բողոքարկման կարգը

Վարչական ակտը կարող է բողոքարկվել վարչական կամ դատական կարգով:
Վարչական կարգով բողոքը կարող է ներկայացվել.

ա) վարչական մարմին.

բ) վարչական մարմնի վերադաս վարչական մարմին:

Եթե ակտը բողոքարկվել է վարչական եւ դատական կարգով միաժամանակ, ապա բողոքը ենթակա է դատական քննության:

Բողոքարկման ժամկետները

Վարչական բողոքը կարող է բերվել`

- վարչական ակտն ուժի մեջ մտնելու օրվանից 6 ամսվա ընթացքում.

- վարչական մարմնի կողմից գործողություն կատարելու օրվանից մեկ ամսվա ընթացքում.

- վարչական մարմնի կողմից անգործություն ցուցաբերելու օրվանից 3 ամսվա ընթացքում.

- գրավոր վարչական ակտում դրա բողոքարկման ժամկետը նշված չլինելու դեպքում` վարչական ակտի ուժի մեջ մտնելու օրվանից մեկ տարվա ընթացքում:

Նշված ժամկետները բաց թողնելուց հետո ակտը դառնում է անբողոքարկելի:

Բողոքարկման ժամկետը կարող է վերականգնվել հարգելի պատճառով բաց թողնվելու դեպքում: Բողոքարկման ժամկետի բաց թողնելը հարգելի համարելու հանգամանք կարող է դառնալ վարույթի մասնակցից անկախ պատճառներով բողոքարկման ժամկետը բաց թողնելը:

Բողոքարկման ժամկետը բաց թողնելու պատճառը (պատճառներ) վերացնելուց հետո վարույթի մասնակիցը կարող է բողոք ներկայացնել 15 օրվա ընթացքում` նշելով ժամկետը բաց թողնելու պատճառը: Վարչական մարմինը, որի վարույթում է գտնվում վարչական բողոքը, վերականգնում է բաց թողնված ժամկետը եւ բողոքն ըստ էության

քննարկում եւ լուծում է, եթե բողոքով կամ բողոքի քննարկման ընթացքում հիմնավորվում է բողոք բերողից անկախ պատճառներով (նրա մեղքի բացակայությամբ) բողոքարկման ժամկետը բաց թողնելու հանգամանքը:

Բողոքարկման ժամկետը լրանալուց մեկ տարի անցնելուց հետո վարույթի մասնակիցը կորցնում է բողոքարկման ժամկետը հարգելի պատճառներով բաց թողնելու հիմնավորմամբ բողոք բերելու իրավունքը, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ բողոք բերելու ժամկետը բաց թողնելը կապված է անհաղթահարելի ուժի առաջացրած հետեւանքների հետ:

Վարչական բողոք բերելու հետեւանքները

Վարչական բողոք բերելը կասեցնում է բողոքարկվող վարչական ակտի կատարումը, բացառությամբ`

- օրենքով նախատեսված այն դեպքերի, երբ վարչական ակտը ենթակա է անհապաղ կատարման.

- այն դեպքերի, երբ անհապաղ կատարումն անհրաժեշտ է հանրային շահերից ելնելով:

Վարչական բողոքի քննարկման կարգը եւ հետեւանքները

Վարչական բողոքը քննարկվում է Օրենքի 2-րդ բաժնի դրույթներին համապատասխան:

Բողոքը քննարկվում է վարչական ակտի իրավաչափության մասով, իսկ հայեցողական լիազորության իրականացման մասով` նաեւ նպատակահարմարության տեսանկյունից:

Վարչական բողոքի վերաբերյալ ըստ էության որոշում կայացնելը

Քննարկելով վարչական մարմնի վարչական ակտի դեմ բերված բողոքը, վարչական մարմինը, որի ակտը վիճարկվում է, իրավասու է.

- բավարարելու բողոքն ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն` ճանաչելով վարչական ակտն անվավեր կամ առ ոչինչ կամ ընդունելով նոր վարչական ակտ.

- մերժելու բողոքը` վարչական ակտը թողնելով անփոփոխ:

Քննարկելով վարչական մարմնի գործողությունների դեմ բերված բողոքը` վարչական մարմինը, որի գործողությունը բողոքարկվում է, իրավասու է.

- բավարարելու բողոքն ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն՝ ճանաչելով բողոքարկվող գործողությունը ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն ոչ իրավաչափ եւ դադարեցնելով տվյալ գործողությունը, եթե բողոքի վերաբերյալ դիմում ընդունելու պահին այն շարունակվել է.

- մերժելու բողոքը՝ գործողության իրավաչափ լինելու պատճառաբանությամբ:

Քննարկելով վարչական մարմնի անգործության դեմ բերված վարչական բողոքը՝ վարչական մարմինը, որի անգործությունը բողոքարկվել է, իրավասու է.

- բավարարելու բողոքն ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն եւ կատարելու հայցվող գործողությունը համապատասխանաբար ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն.

- մերժելու բողոքը՝ անգործության իրավաչափ լինելու պատճառաբանությամբ:

Եթե համապատասխան բողոքը, Օրենքին համապատասխան, քննարկում է վարչական ակտն ընդունած վարչական մարմնի վերադաս վարչական մարմինը, ապա բողոքն ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն բավարարման ենթակա համարելու դեպքում վերադաս վարչական մարմինը կարող է ընդունել նշված մասերով նախատեսված որոշումներից որեւէ մեկը կամ ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն բեկանել գրավոր վարչական ակտը եւ հանձնարարել վարչական ակտն ընդունած ստորադաս վարչական մարմնին՝ ընդունելու նոր վարչական ակտ կամ դադարեցնելու ոչ իրավաչափ գործողությունը կամ կատարելու հայցվող գործողությունը:

Վարչական ակտը կարող է վիճարկվել դատական կարգով՝ ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքով սահմանված կարգով:

"Վարչարարության հիմունքների եւ վարչական վարույթի մասին" ՀՀ օրենքի շրջանակներում վարչական ակտերի վիճարկման բոլոր եւ հնարավոր միջոցները սպառելու դեպքում, ինչպես նաեւ, ըստ ցանկության, առանց այդ միջոցների կիրառման՝ ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձը կարող է անմիջապես դիմել ՀՀ վարչական դատարան: ՀՀ վարչական դատարան դիմելու դեպքում կիրառվում են [ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքով](#) սահմանված պահանջները: